

LIVIO BADURINA, PRVAK DRAME HRVATSKOG NARODNOG KAZALIŠTA

Teatar daje slobodu otkrivanja sebe uz pomoć slojeva koji nikad ne bi smjeli biti gotovi

Moj prvi susret s Dubrovnikom bio je 1989. godine. Igrao sam Mara u mjuziklu Đela Jusića 'Dundo Maroje'. Ove godine stanujem u Ulici mo. Đela Jusića. **Moram priznati da sam na trenutak zastao i promislio kako sam svjedočio tranziciji imena sa žive osobe koje je prešlo na ulicu.** Ne znam kako da to shvatim, možda kao kraj jedne cjeline, ciklusa?

Razgovarala
Mia Njavro Banić
Foto Livio Badurina
/ DLJ

'LIVIO, OVO VAM JE najkraći ostanak na Igrama?' – pitanje je to s kojim smo započeli razgovor u kojem smo, osim iznimne izložbe otvorene u sklopu ovogodišnjih, 73. Igara, saznali i neke skroviite detalje o dramskom prvaku Liviu Badurini, glumcu kojeg je podjednako obilježila svaka njegova uloga i mjesto u kojem je boravio. A Dubrovnik je u posebnom dijelu njegova bića.

—Zapravo, da, jest najkraći. Zanimljivo... Inače, uvijek prije dolaska u Dubrovnik uzmem nekoliko dana odmora zbog aklimatizacije. Ipak su u Dubrovniku neki drugi 'meridijani', klima i uopće adaptacija. Baš mi je uvijek potreban taj međuproc...

Na izložbi 'Dnevnik jednog glumca – Pokusna dvorana/Prostor nastajanja i nestajanja' pet je video radova. Kroz nju se može vidjeti Vaša

svojevrna posveta teatru?

Volim naglasiti da je tih pet videora-dova u kojem se isprepliću fotografije i video zapravo na neki način moja intima posveta svim autorskim ekipama s kojima sam radio proteklih trideset godina, ekipama koje su me oblikovale. Čini mi se kako je upravo ta njihova različitost u kreativnom pristupu dijelom oblikovala mene kao glumca i osobu. Tako se i iskristalizirala ideja o serijalu 'Dnevnik jednog glumca'.

Dio 'Dnevnika' iznosite i na društvene mreže.

2015. godine napravio sam svojevrni 'ogranak' na mom Instagram profilu. U posljednjih nekoliko godina sam počeo eksperimentirati u stop-animaciji, pa sam radio portrete, male etide u stop-animaciji s kolegama iz HNK u interijerima HNK, a 2020. godine, kad smo radili Dubrovačka zrcala u režiji Dore Ruždjak Podolski, i s dramskim ansamblom na Dubrovačkim ljetnim igrama. Dakle, 'kazališna kutija' i ambijentalni teatar bili su dio tih Instagram etida.

S obzirom na ljeto i gužve, je li bilo teško stvarati dubrovački dio priče?

Ma ne, ne. Uvijek volim fotografirati u Dubrovniku i svakog se ljeta pitam što ću fotografirati. Jedne godine bili su to turisti, ove su godine kupači – baš sam

na Banjama napravio par zanimljivih fotografija. Zapravo imam dosta fotografija iz Dubrovnika. Snimanje, fotografiranje, za mene je održavanje kreativne kondicije.

Fotografirate...

Mobitelom te Sonyjevim aparatom, premda imam običan mobitel s Laica lećom, koji me iskreno, bolje služi. Znao kako, dok izvadite fotoaparata – trenutak prođe...

A trenutak s kojim je sve počelo?

Sjećam se živo jedne probe s početka 2000.-ih. Kao da sam shvatio, odnosno osvijestio, kako se konstantno nalazim u fotogeničnim okruženjima i situacijama, okružen s jednako tako fotogeničnim kolegicama i kolegama. Tada mi se počela kreirati jedna misao u glavi – o tome kako te trenutke zabilježiti. I jesam, no počeo sam se pitati što ću sad sa svim tim video i fotomaterijalom? S vremenom sam počeo i editirati, montirati, što je trajalo godinama. Bila je to jedna lijepa šuma u kojoj se trebalo odreći materijala radi cjeline.

Teško je raditi selekciju vlastitog materijala?

Jest, ali ako želiš pričati neku cjelinu, moraš izostaviti neke stvari kako bi nit priče tekla. S vremenom

se iskristalizirala ideja da radim serijal nazvan 'Dnevnik jednog glumca' i postupno su počele nastajati male, zaokružene cjeline, za koje sam već tada znao da će biti strašno zanimljive kad prođe neki određeni protok vremena. Zapisi su to, moje svjedočanstvo o onome što je meni u datom trenutku procesa plijenilo pažnju.

Imali ste dosta kreativnih procesa, glumačkih. Počeli ste netom prije devedesetih, u teškim godinama za teatar. Osjećate li evoluciju teatra?

Da, i teatra, i svega ostalog. Moj prvi susret s Dubrovnikom bio je 1989. godine. Igrao sam Mara u mjuziklu Đela Jusića 'Dundo Maroje'. Ove godine stanujem u Ulici mo. Đela Jusića. Moram priznati da sam na trenutak zastao i promislilo kako sam svjedočio tranziciji imena sa žive osobe koje je prešlo na ulicu. Ne znam kako da to shvatim, možda kao kraj jedne cjeline, ciklusa? Tim više što ove godine dolazim samo kao autor izložbe... Još ću promisliti što bi ta slučajnost trebala značiti. Zar to nije zanimljivo?

Itekako! Pogotovo jer smo obično naviknuti vidjeti Vas na drugačiji način kao dio igara, ne 'samo' kao autora izložbe. Ali da, zanimljiva koincidencija...

Živio sam na svim mogućim lokacijama Grada, stvarno jesam dio Dubrovnika. Trideset godina u kontinuitetu nije malo.

Umjesto šablonskog 'koja Vam je najdraža uloga', možete li odgovoriti koje Vam je bilo najdraže ljeto u Gradu?

Naravno, teško je izdvojiti, jer svaka uloga doprinosi evoluciji sazrijevanja glumca, no ako bih već trebao izdvojiti, uz 'Medeju' Tomaža Pandura neka to bude Magellijeva čarobna Grižula. Također, tu je i metafizični moment koji mi se dogodio baš u Dubrovniku, a opet je vezan na onaj prvog mi Dunda Maroja iz 1989. godine. Na toj istoj Gundulićevoj poljani sam, 15 godina kasnije, igrao opet u Dundu Maroju u režiji Ozrena Prohića, međutim igrao sam Lauru. Bilo je to jedno sasvim posebno unutarnje osjećanje, vantjelesno iskustvo. Kad sam izgovarao svoj tekst kao Laura, u glavi mi je bila Dubravka Ostojić koja ju je onda igrala. Također, gledajući i slušajući Nikšu Kušelja kako izgovara Marove riječi, vidio sam i

Metafizični moment mi se dogodio baš u Dubrovniku, a opet je vezan na onaj prvog mi Dunda Maroja iz 1989. godine. Na toj istoj Gundulićevoj poljani sam, 15 godina kasnije, igrao opet u Dundu Maroju u režiji Ozrena Prohića, međutim igrao sam Lauru. Bilo je to jedno sasvim posebno unutarnje osjećanje, vantjelesno iskustvo

čuo – sebe. Bio je to neki oblik paralelne povezanosti. I inače se događa da glumca u nekom vremenskom razdoblju kazališna sudbina ponovo odvede da zaroni u isti materijal, isti tekst, u nekoj drugoj ulozi. Međutim, ovdje je bio specifikum i hvala Igrama na tome što sam imao priliku iskusiti i jedan i drugi ne samo spol nego problem jednog ljubavnog odnosa sa muškog i ženskog pogleda.

Uspjeli ste ući u srž muško-ženskog odnosa u cjelini.

Da! Da takvo što vidim u nekom filmu izgledalo bi mi pretjerano i nategnuto. Međutim život je nepredvidiv, a kazalište puno 'nepredvidljivije' od njega! Teatar daje slobodu otkrivanja sebe uz pomoć slojeva koji nikad nisu, ustvari ne bi smjeli biti gotovi. Pogubno je za svakog izvođača da stane i kaže: 'Aha, to je to'. Pogotovo u izvedbenim umjetnostima, uvijek postoje slojevi, slojevi i slojevi i način na koji možeš doći do određenog sloja. Čak je i svaka nova izvedba iste predstave – novi svijet.

A koliko je teško vraćati se s televizije na daske, s daski zaroniti u ambijentalni teatar i tako dalje? Imali ste mnogo 'kanala' izričaja...

Ovisi... Ovisi o tome s kim radite, ako je autorska ekipa u poštovanju, povjerenju i dopuštanju, onda je proces lak i zabavan, međutim ako su se ta tri segmenta izgubila u komunikaciji, onda može biti – ustvari, postane – odrađivanje. Odrađivanje bilo kakvog

zadatka je pogubno. Uvijek moraš pronaći neku svoju motivaciju, što zbog sebe, što zbog publike.

Ako se izgubi kreativni dio procesa priča nema smisla.

Da. Inače sklon sam tome, ako je nešto pošlo po zlu, ako nije 'ukucan točan PIN', odnosno nema klika, 'zaduplati' percepciju realnosti u kojoj se nalazim, potom funkcioniram apsolutno savršeno. Nije to samo stvar ljudi, većina ljudi s kojima radim su sjajni, već naslov ili pak kreativna rješenja koja ne moraju biti po senzibilitetu glumca.

Imate tu odvojenost? Na koji način?

U sebi napravim dupli film kao da radim predstavu u Londonu. I onda s najvećim užitkom dolazim na probe, kao da je apsolutno sve u najboljem redu.

Uredite sebi okoliš?

Da, a ako ne postoji izmislim ga. Intuitivno sam to proživio kroz svoj vojni rok. Bio sam u školi rezervnih oficira u Zadru, u trenutku kad sam dobio u ruke uniformu i pušku, kad su me ošišali, dogodio mi se *switch* i promislio sam: 'Nisam u vojsci, ja sam na setu. Snimam ratni vojni film. Bit ću godinu dana u kostimu, tu su rekviziti, jutarnja gimnastika je koreografska proba' i sve je funkcioniralo kao da svaki dan odlazim na filmski set. To je svojevrsna uгода sebi na način kako percipiram stvarnost koja me okružuje i na koji način se definiraš. Zapravo, tu

Svake godine s nestrpljenjem očekujem kakav će ove godine biti vizualni identitet Festivala. Igre su jedan od rijetkih festivala koji stvarno ima tradiciju vizualnog oblikovanja i to mjesto se uvijek počasno 'ostavlja' trenutno najboljim dizajnerima u Hrvatskoj

matricu je upotrijebio Roberto Benigni puno godina kasnije u 'La vita je bella', naravno u puno okrutnijim okolnostima. Intuitivno sam to 1985. iskusio na svojoj koži, i za preživljavanje mi je bilo sasvim dovoljno. Sve su to paralelni svijetovi s kojima si možemo olakšati življenje.

Tijekom rada na Igrama, s kim ste imali najviše slobode rada, onaj 'PIN' ili 'klik'?

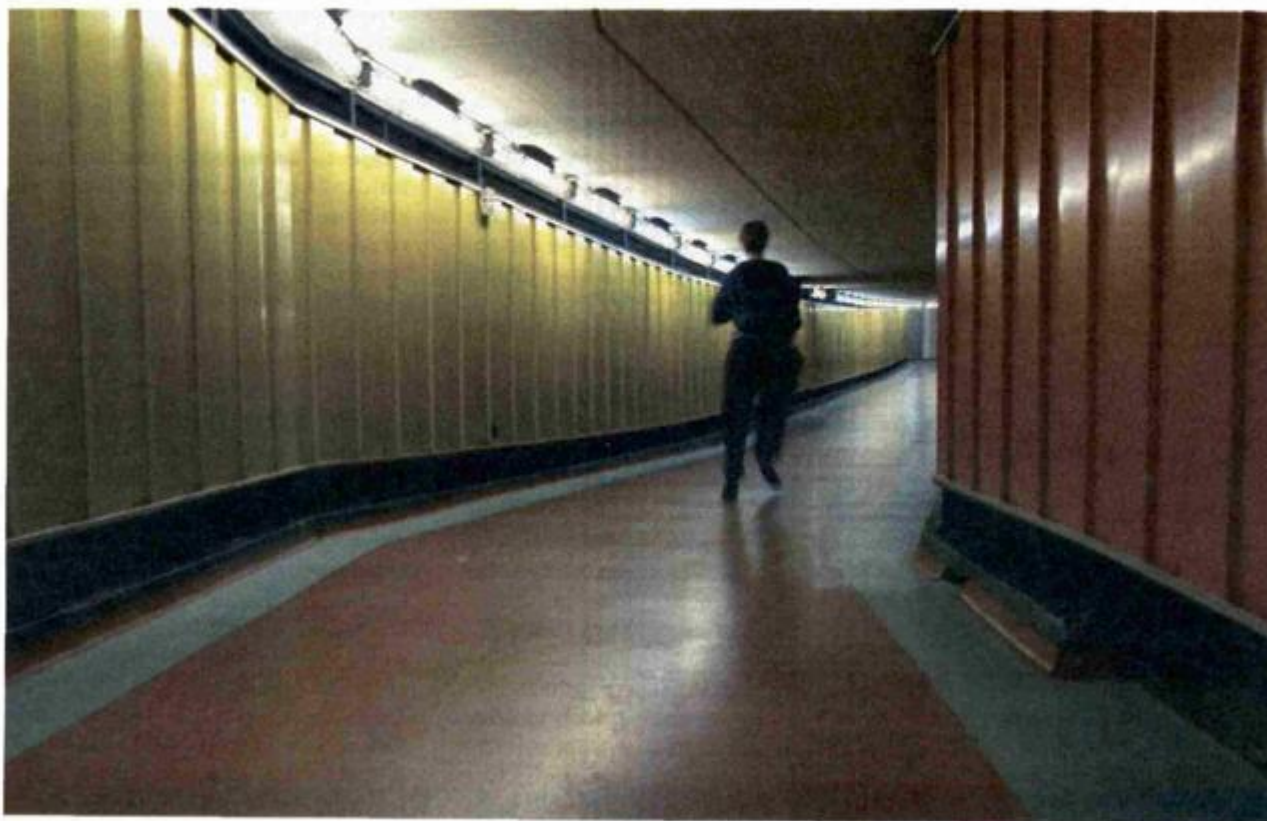
Teško pitanje! Sasvim sigurno, ono što je mene obilježilo kao glumca je dugogodišnja suradnja s Tomažom Pandur, samim time što je bila tako duga suradnja, potom plodna i kvalitetna. To je recimo 'klik' koji je bio iznimno kreativan i produktivan.

Trajni je dio Vas?

Da, neka moja vertikala kojoj sam se zapravo uvijek vraćao, čak i nakon mariborskog razdoblja koje je trajalo od 1990. do 1996. godine. Na svemu onome što je radio, bilo u Ljubljani, Beogradu ili Zagrebu, sam bio sudionik. Za glumca, neprocjenjivo.

Dosta ljudi uopće ne ostvari toliko bogatu karijeru. Ne kažem da ste kvantitativni, već je zaista plodonosno.

Ma da, to ostaje kao zapis. Obično se dogodi da s kreativne strane s autorskim timovima ostvariš ili jednu suradnju koja je fantastična ili gledaš dokle ide i koliko još možete. Naravno, ovisi o vremenu, spremnosti... Kad s nekim

Ako je autorska ekipa u poštovanju, povjerenju i dopuštanju, onda je proces lak i zabavan, međutim ako su se ta tri segmenta izgubila u komunikaciji, onda može biti – ustvari, postane – odrađivanje. Odrađivanje bilo kakvog zadatka je pogubno

ULOGA: SNIMATELJ I FOTOGRAF

Niz multimedijalnih radova

Glumac i dramski prvak Livio Badurina na Igre se ove godine vraća kao snimatelj i fotograf s izložbom Dnevnik jednog glumca – Pokusna dvorana/Prostor nastajanja i nestajanja u Narodnoj knjižnici Grad. Može se pogledati do 15. kolovoza.

Osim glumačke umjetnosti, područje umjetničkog interesa Livija Badurine uključuje i druge medije: ples, film te vizualne umjetnosti. Na 73. Igre tako donosi niz multimedijalnih radova pod nazivom Pokusna dvorana/Prostor nastajanja i nestajanja, koji bilježe trenutke kazališnog stvaranja – onog koji nije vidljiv oku gledatelja.

U Narodnoj knjižnici grad izloženi videoradovi prate pet predstava – 'I konje ubijaju, zar ne?' u režiji Ivice Boban iz 2008. godine, 'Kraljevo' u režiji Ozrena Prohića iz 2009. godine, 'Edip' Eduarda Milera iz 2011. godine, 'Medeju' Tomaža Pandura iz 2012. godine te 'Mi smo kraljevi a ne ljudi' Matije Ferlina iz 2015. godine.

radite na duže staze, komunikacija je doslovno neverbalna. Nema puno objašnjavanja što moramo raditi jer se jednostavno razumijemo. Razumijemo kod u kojem treba postaviti sebe.

Uvijek volim fotografirati u Dubrovniku i svakog se ljeta pitam što ću fotografirati. Jedne godine bili su to turisti, ove su godine kupaći (...) Snimanje, fotografiranje, za mene je održavanje kreativne kondicije

Kako gledate na ovogodišnje Igre? Za festival je, uostalom kao i za kulturu uopće, završeno jedno teško razdoblje. Opet, dat je maksimum. Transformacija u smislu ustrajnosti mora biti stalna, a Igre se transformiraju i prate vrijeme, dosljedne su u svojoj srži.

Akomodavaju se?
I akomodavaju...

Postoje boljke Igara koje se stalno provlače kroz javni prostor poput manjka prostora gubitka ambijentalnosti, gubitka velikih autora... Ta priča se ponavlja već desetljećima. Međutim evo ove godine imamo novi scenski prostor pred Svetim Jakovom, baš kao što se svake godine otvori jedan novi prostor. Ako ne svake, onda svake druge.

Ili neki stari prostor postane 'nov'. Predivan prostor ukazao se pred dvije godine kad smo radili 'Dubrovačka zrcala' – Na Andriji. Fantastičan prostor za scenu i drugačiju vrstu

izvedbenih umjetnosti, tako da mi je osobno Andrija te godine bio otkriće. Baš to, novi pogled na stari prostor.

Kao što smo spomenuli na početku razgovora, kratko ste u Gradu. Čekaju li Vas novi projekti u Zagrebu?

Živimo u vremenima u kojima je govoriti da je nešto stopostotno jako teško do nemoguće, no reći ću Vam da postoje neke ideje, planovi... Skica početka sezone, recimo to tako. Ono što znam sigurno je da ću najesen snimati novu sezonu kriminalističke serije 'Šutnja'.

Prva sezona može se gledati čak i na HBO Maxu. Izniman uspjeh, baš kao i 'Novine' koje se mogu gledati i na Netflixu.

Sretan sam zbog Matanićevog uspjeha i producerske kuće 'Drugi plan'.

Lijepo Vas je vidjeti na malim ekranima, 'sjelo' Vam je. Kad ste prvi put krenuli snimati serije, kakav se osjećaj u Vama probudio?

Velika trema. Jako dugo razdoblje stalno sam čekao i čekao kada će doći neki pravi zadatak, dobar scenarij, dobra serija... Nešto što ima sadržajnost. I evo, ispunila mi se ta želja, afirmacija koju sam negdje bacio u univerzum. Dogodile su se 'Novine', pa 'Šutnja'. U smislu sadržajnosti, iako je drugi medij, nastavak je mene, dio koji daje smisao cjelini.

A 'dječji' dio karijere? Sinkronizacije Disneyevih filmova... Koliko je taj rad probudio dijete u Vama?

Vratio sam se na dječje 'postavke'! Sjećate se, kad smo bili mali i gledali nešto na televiziji, pa oponašali likove, zvukove... Lijepa je to kreativna pozicija, zabavna i naravno, ostaje kao lijep zapis.

Veliki ste estetičar i često u javnom prostoru kao 'osoba od ukusa'. Kako gledate na estetiku Igara?

Svake godine s nestrpljenjem očekujem kakav će ove godine biti vizualni identitet Festivala. Igre su jedan od rijetkih festivala koji stvarno ima tradiciju vizualnog oblikovanja i to mjesto se uvijek počasnno 'ostavlja' trenutno najboljim dizajnerima u Hrvatskoj.

A moda?

Odijevanje je kostimografija vremena. Definira nas i preko odijevanja možemo, nakon određenog vremena, rekonstruirati kulturu življenja. Za arheologiju, jednako je važan element kao, primjerice, arhitektura.